

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Tradicional discurs del síndic general amb motiu del Dia de Meritxell
8 de setembre del 2024

Molt Il·lustres, Honorables i Distingides Autoritats,
Sigueu benvingudes i benvinguts.

Us agraeixo que un any més ens acompanyeu en aquest acte a la sala del Consell del Santuari de Meritxell; l'acte amb el qual comença l'agenda institucional d'un dels dos dies nacionals del Principat d'Andorra.

Però no som nosaltres els primers a arribar avui al Santuari. Durant la matinada, quan encara quedaven hores per al trenc de l'alba, ja hi havia centenars de persones que, en petits grups, caminaven fins a Meritxell.

Això significa dues coses: La primera, que el Dia de Meritxell té un caràcter popular i de reforçament de la identitat col·lectiva que va més enllà de l'estricta dimensió religiosa o institucional de la festa. I la segona, que les persones, les ciutadanes i els ciutadans d'aquest país, caminen sempre un pas per davant de les institucions.

Això és bo, i és saludable que sigui així en un país profundament democràtic com el nostre; i, de fet, ha estat una constant en la història d'Andorra; les nostres institucions han estat un reflex de l'evolució de la societat.

El fet de venir fins a Meritxell, de desplaçar-se fins aquí, és part de la nostra festa nacional. Perquè des de temps immemorial aquí s'hi trobaven els representants de les institucions, aplegats sota el Consell General, i les persones sense càrrecs que hi acudien mogudes per una devoció arrelada i popular. Per això el Dia de Meritxell es va convertir en la festa nacional, perquè aplegava tothom: de totes les parròquies, de totes les condicions socials i de totes les edats.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

A diferència d'altres santuaris marians, el de Meritxell no està situat al capdamunt d'una muntanya o en una cova més o menys amagada, sinó a tocar del camí; o, més ben dit, al bell mig d'un dels camins que vertebraven les Valls d'Andorra. És un lloc a l'abast de tothom, proper al centre geogràfic del país i, a la vegada, un lloc de pas gairebé inevitable per a les persones que volen travessar-lo.

Andorra és terra de camins. Ara potser ens n'hem oblidat, però si repassem els punts més importants de la nostra geografia veurem que històricament els llocs més destacats eren els ports, els colls, les portelles, les collades... tots aquells punts que permetien connectar ambdós costats d'una serralada, ambdós vessants dels Pirineus.

Les coses han canviat, ara el nostre interès geogràfic està en els pics: quin és el cim més alt, el més escarpat, els cims que passen de 2.900 metres. Però per als nostres avantpassats, els pics tenien una importància molt relativa; eren els passos entre muntanyes el que realment importava, fins al punt que molt sovint és el coll que dona nom al pic i no a l'inrevés.

Andorra, un país de valls pirinenques, està feta de camins. Des de les antigues rutes ramaderes de la prehistòria fins a les carreteres modernes, que a casa nostra han estat un dels símbols més clars del progrés i l'evolució.

Una de les notícies més antigues que tenim dels pobladors d'aquestes valls tenen a veure amb el pas d'Anníbal i el seu exèrcit d'elefants cartaginesos per la riba del Segre. En el terreny del mite -que sempre té alguna relació amb la realitat-, Andorra va ser un dels camins triats per Carlemany per a la conquesta de la Marca Hispànica. Durant l'Edat Mitjana i Moderna, els camins i els ports de muntanya van ser peces clau per arribar a les fires i mercats dels països veïns. I fins i tot el *Manual Digest* presta una atenció especial a com s'havien de mantenir els camins interns i externs de les Valls. Finalment, l'obertura de carreteres, a principis del segle XX, va significar l'entrada d'Andorra a l'era contemporània.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

No és estrany, doncs, que un dels símbols que vertebran la nostra comunitat, com és el Santuari de Meritxell, estigui al bell mig del camí.

I és avui, i aquí, on les persones que -de manera temporal- estem al capdavant de les institucions tornem del recés de l'estiu retrobant-nos a Meritxell; i, des de Meritxell, iniciant el camí del nou curs polític.

I perquè els camins també tenen una dimensió metafòrica, és obligat en un 8 de setembre repassar algunes de les fites del nostre recorregut col·lectiu com a poble.

Una de les més destacades dels darrers 12 mesos -fins i tot podríem dir que dels darrers anys- ha estat la culminació de les negociacions de l'acord d'associació amb la Unió Europea. Com totes les qüestions rellevants, l'acord d'associació genera reaccions contraposades i no han faltat en els darrers mesos les veus d'aquells que estan aferrissadament en contra de l'acord i les d'aquells que hi estan a favor de forma entusiasta. Els uns i els altres potser tenen més en comú del que a priori podria semblar. D'entrada, tant els que hi estan radicalment en contra com aquells que se'n manifesten clarament a favor, parteixen d'una mateixa constatació: que l'acord d'associació representarà un canvi molt intens, una mena de revolució que ho capgirarà tot; en positiu, segons alguns, i en negatiu, segons els altres.

Potser part de la discrepància -en aquesta com en altres qüestions- rau en això: en pensar que es tracta d'un canvi radical; o que l'alternativa és entre l'acord d'associació i la catàstrofe.

Aquest curs polític que avui comença convido els uns i els altres -a tots nosaltres- a tenir aquest debat en termes una mica menys maximalistes i una mica més racionals. I, per a aquest nou debat que espero que es pugui produir, la metàfora del camí també crec que és encertada: No ens mirem l'acord d'associació com un canvi brusc, com una revolució, com un fet que ho capgirarà tot; sinó com una fita més en un llarg camí col·lectiu que fa anys i dècades, que estem recurrent plegats.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

I és aquí on ens podem preguntar si l'acord té sentit i és coherent amb l'evolució d'Andorra, amb allò que esperem del nostre país i de nosaltres mateixos, i amb allò que voldríem preservar.

L'associació amb la Unió Europea no és la panacea que arreglarà tots els nostres problemes interns, però tampoc no es pot presentar com un trencament amb allò que Andorra ha estat al llarg dels segles i amb el país que nosaltres hem conegut.

És un pas més, que referma el procés d'homologació d'Andorra -i del seu model de desenvolupament econòmic i social-; que consolida, per la via de les adaptacions pertinents, bona part de les especificitats que com a poble volem conservar i potenciar; i que marca un full de ruta, un programa d'aplicació complexa, que requerirà molts esforços, però que a la vegada és raonable, coherent i transversal.

És en aquests termes, en aquests paràmetres i en d'altres de similars, que seria sa i profitós que tingués lloc el debat al tomb d'aquesta qüestió cabdal.

La consolidació de les relacions amb l'entorn europeu és un pas coherent i lògic amb la nostra evolució.

Tal com va succeir fa 31 anys, el 1993, la Constitució va ser un pas natural, que va consolidar el que Andorra ja era des de feia segles -un país lliure i sobirà- i ens va permetre projectar-nos cap al futur. I tot i que avui, 31 anys després, sembla molt clar i evident que això era i és així, el 1993 la Constitució provocava debats tant o més intensos que els que l'acord d'associació suscita el 2024.

Em sembla important demanar-vos que situem els grans debats públics en context, amb perspectiva i dins de la racionalitat. No només per una qüestió de formes polítiques i de salut democràtica, sinó -i molt especialment- perquè nosaltres no hem estat escollits per començar la història del nostre país i, encara menys, per acabar-la. Nosaltres som una baula més en una cadena

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

llarga, i hem de saber encaixar les nostres decisions i actuacions en aquest trajecte compartit.

Perquè la continuïtat institucional és tant o més important que les institucions mateixes i -per descomptat- molt més important que les persones que en un determinat moment representem aquestes institucions.

Per això és un fet destacable i positiu la decisió del Papa Francesc -el 12 de juliol passat- de nomenar monsenyor Josep-Lluís Serrano Pentinat bisbe coadjutor d'Urgell, coincidint amb el 75è aniversari de l'arquebisbe i copríncep, Joan-Enric Vives i Sicília. D'aquesta manera es consolida el procediment que ja es va emprar fa més de 20 anys, en el moment del relleu del copríncep Joan Martí Alanís, i s'albira un horitzó de continuïtat a la diòcesi d'Urgell i, per conseqüència, en la figura del copríncep episcopal.

El curs polític comença, doncs, després d'un estiu en què s'ha enfortit un dels pilars del nostre sistema constitucional, com és el copríncipat parlamentari. Esperem també que sigui aquest el curs polític en què puguem rebre la segona visita institucional del copríncep francès Emmanuel Macron durant el seu segon mandat. Els reptes i oportunitats del nostre temps s'han de saber interpretar també tenint present la relació estreta i privilegiada que Andorra té amb la més alta magistratura de la República Francesa.

Senyores i senyors,

Els grans debats de model de país i les qüestions institucionals han de ser plenament compatibles amb donar resposta a les inquietuds més immediates i quotidianes dels nostres conciutadans. Els darrers 12 mesos han estat marcats per les tensions en el mercat de l'habitatge, pel replantejament del model turístic i per la necessitat de fer compatible el creixement econòmic amb l'enfortiment del teixit social i les exigències de la sostenibilitat i la preservació del medi ambient i el paisatge.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

En bona mesura, podríem dir que totes aquestes qüestions són una de sola: la necessitat d'un desenvolupament econòmic inclúsiu i sostenible.

Bona part dels debats i de la feina del Consell General dels darrers mesos ha estat marcada per aquesta qüestió que -ben segur- també tindrà un pes important en l'agenda legislativa de la propera tardor.

Si en la qüestió europea i institucional us demanava un exercici de perspectiva, d'altura de mires, de visió a llarg termini; per encarar aquestes qüestions pendents us demano un exercici de pragmatisme. Perquè les persones que no poden accedir a un habitatge a preu assequible, que han vist com la inflació ha afectat de forma notable el seu poder adquisitiu, que estan preocupades pel futur de la seva pensió o que tenen problemes per fer rendible un petit negoci, no necessiten grans teoritzacions, sinó accions concretes i resultats tangibles.

De la mateixa manera que en els grans afers d'Estat, el curt termini no ha de ser incompatible amb l'horitzó a llarg termini, ja que en les qüestions de societat no podem sacrificar les necessitats del moment -les que més preocupen als ciutadans- per plantejaments a llarg termini que mai no acaben d'arribar.

És cert que les qüestions més quotidianes són més susceptibles de ser utilitzades com a arma en el combat polític, perquè apelen de manera directa a les expectatives i les necessitats dels ciutadans. Però també és cert que en els darrers 12 mesos hem tingut alguns exemples d'iniciatives en matèria d'habitatge que han estat aprovades per majories molt àmplies al Consell General.

És bo que així sigui, perquè la quotidianitat també requereix uns consensos amplis.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

El camí d'Andorra com a país -com qualsevol camí- és un projecte de tots. Perquè els camins, per naturalesa són una obra col·lectiva. Una persona tota sola no obre un camí. És important avançar, és important assolir noves fites; però també és important caminar plegats.

Per aquest motiu també cal saludar com a avenços positius les fites assolides durant el darrer any en matèria de foment de la identitat andorrana i de preservació de la memòria col·lectiva. El recent retorn i instal·lació al país dels frescos de Sant Esteve d'Andorra la Vella o la recuperació del llibre d'actes del Consell que feia dècades que havia desaparegut s'inscriuen en aquest capítol. Com també la majoria àmplia amb què es va aprovar la llei de la llengua pròpia i oficial i els resultats que aquesta llei ja està donant.

Entre les persones que, de matinada, pugen caminant a Meritxell s'escolten molts accents, també els d'aquells que no tenen el català com a llengua materna. L'important és que tots aquests accents es trobin en la que ha estat des de segles la nostra llengua pròpia i un dels nostres trets d'identitat del nostre país. Com també és important que continuem bastint una andorranitat cívica i inclusiva, al tomb dels valors humanístics, tenint en compte les nostres tradicions i, a la vegada, forjant un projecte de futur que contempli una Andorra oberta amb capacitat per generar les màximes oportunitats per als seus ciutadans.

Que els camins que ens han portat -com cada any- fins a Meritxell siguin també els camins d'entesa, de consens i de projectes compartits que la ciutadania ens reclama.

En nom de la Sra. subsíndica i en el meu propi, us desitjo un molt bon Dia de Meritxell.

Visca Andorra!

Carles Ensenyat Reig
Síndic general